

La 7 iunie Radioteleviziunea a găzduit un nou concert de tineri soliști. Am avut ocazia cu acest prilej de a urmări evoluția unui tânăr dirijor, Gheorghe Costin din Tg. Mureș, a cărui maturitate artistică ne-a convins de la primele măsuri. Deși într-un concert de acompaniamente (excepție fiind ultimele două piese din program) calitățile dirijorului au răsărit cu evidența pe care numai talentul, probitatea profesională și o pregătire multilaterală o pot conferi astăzi muzicianului. Gheorghe Costin face indiscutabil parte din primul eșalon al tinerilor noștri dirijori veniți să continue tradițiile de frunte ale înaintașilor mai vechi sau mai noi care au definit de-a lungul anilor o școală cu rezultate de prim rang.

Concertul a debutat cu violonistul Kosztandi Istvan din Oradea care a interpretat *Concertul pentru vioară și orchestră* de Paul Constantinescu. Este vorba despre un tânăr care s-a afirmat în repetate rânduri în viața muzicală a țării și care a cucerit o serie de distincții importante. Și-a evidențiat principalele sale calități și în acest concert: un ton cald și generos, o virtuozitate de elită și o participare afectivă susținută care a dat lucrării culoare, nerv și dinamism.

În *Concertul în sol major pentru pian și orchestră* de Beethoven, Vlad Dimulescu, unul dintre elementele frunțase ale absolvenților Conservatorului „C. P. Rumbescu” (clasa Constantin Ionescu-Vovă) a realizat o versiune echilibrată, de înaltă distincție artistică (recunoaștem evident mâna „maestrului”). Presărată cu momente de adâncă meditație și de virtuozitate simplă și firească, interpretarea sa lasă să se întrevadă un artist reflexiv capabil a sonda esența muzicii dincolo de aspectele adesea superfleue ale unei aparente (și goale, de obicei) străluciri. Oricum accesul spre marea muzică îi pare larg deschis...

Partea a doua a concertului a cuprins muzică vocală: mai întâi, interpretată de cele „trei grații” — Ruxandra Vodă, Ruxandra Donose și Irina Săndulescu-Bălan (discipole ale aceleiași distinse profesoare — Georgeta Stoleriu!) și apoi de Corul Radioteleviziunii pregătit de Aurel Grigoraș, Ruxandra Vodă dispune de o voce splendidă de coloratură, un timbru omogen și expresiv, încărcat de strălucire. Irina Săndulescu-Bălan excelează prin frumusețea tonului, patosul interpretării și siguranța tehnicii vocale. Iar Ruxandra Donose, prin timbrul grav, pastelat al vocii, inteligența muzicală și farmecul prezenței artistice. Tinerele cântărețe se dovedesc a fi înzestrate cu calități artistice și vocale de anvergură pe care numai o școală de prim rang și un talent ieșit din comun le pot dărui citeodată unora și altora.

Desigur că prezența Corului Radioteleviziunii a înconunat prin cele două ultime numere ale concertului — *Aria fetelor* din opera *Eugheni Oneghin* de Ceaikovski și *Corul țăranilor* din opera *Mireasa Vinduță* de Smetana — eufonia vocală a acestei a doua părți a dimineații muzicale la care am asistat. Această admirabilă formație artistică a Radioteleviziunii se afirmă încă o dată ca una dintre cele mai valoroase și prezente în viața noastră muzicală de concert și emisiune radio și televiziune. Omogenitatea vocală și siguranța ritmico-intonațională, calitatea sunetului și participarea artistică dăruită fac din munca acestui ansamblu și a dirijorului său — Aurel Grigoraș — minuni de artă profesionalizată până în ultimul detaliu.

Un concert de „superlative”, am putea zice. Ne-am dori cât mai multe la fel.

Nicolae BRINDUȘ

Stagiunea camerală susținută de tineri interpreți

Cîteva sint momentele care au marcat — în lunile mai și iunie — stagiunea camerală a tinerilor interpreți, atît la filarmonica bucureșteană cît și în ciclul manifestărilor publice susținute de studenții Conservatorului bucureștean; în mod cert, nu atît natura talentului muzical-interpretativ devine marca prioritară a unor asemenea evenimente — din fericire viața noastră de concert, învățămîntul nostru artistic dispun de un bogat florilegiu de talente interpretative tinere — cit mai ales noutatea unor posibile implicații profesionale în zone specifice de interes repertorial capabile să lumineze perspective aparte de evoluție ale unor individualități aflate în plin proces de formare, de consolidare.

Mă gîndesc în primul rînd la recitalul de muzică românească susținut de violonista Georgiana Ciobanu, elevă a Liceului de Artă „George Enescu” din București, recital realizat în compania pianistului Adrian Tomescu, muzician ce dispune de o extinsă experiență în domeniul atît de divers al creației contemporane. În mod cert, se poate vorbi, în cazul tinerei interprete, de o inteligență muzicală activă, ordonatoare de la nivelul abordării pe ansamblu a programului și pînă la acela al alegerii adecvate a mijloacelor violonistice pe măsura climatului muzical poetic sugerat de text. Trebuie apreciată, din capul locului, drept o salutară orientare repertorială, structura atracțiilor alcătuită a programului ce a inclus lucrări importante, chiar majore, ale repertoriului violonistic cameral românesc: *Sonata op. 14* de Pascal Benoit, *Sonatina* de Tiberiu Olah, *Ecoul unui omagiu* de Myriam Marbe, *Sonata în sol major* de Doru Popovici și, în final, *Suita „Impresii din copilărie”* de George Enescu, lucrare fundamentală a repertoriului violonistic românesc, a repertoriului cameral universal aparținînd primei jumătăți a secolului. Să apreciem, în acest caz, faptul cu totul remarcabil că această creație a găsit, în persoana Georgiane Ciobanu, pe cea mai tinără interpretă capabilă a o asemîna în valorile ei fundamentale, de la înțelegerea și pătrunderea subtilităților poetice ale textului la stăpînirea fermă a rafinamentelor violonistice ale partiturii, asigurînd acea „colorare”, acea timbrare sugestivă artistică a imaginilor suitei. Realizarea la un asemenea nivel a acestei majore creații constituite, aici, o certă izbîndă a scolii noastre violonistice, o izbîndă a unui tînăr pedagog — profesoara Mihaela Tomescu, care a orientat cu pricepere și entuziasm profesional drumul acestei realizări. Să menționăm faptul că aceeași interpretare s-a bucurat — cu cîteva săptămîni înainte — de o primire deosebit de călduroasă la manifestarea „Tineri talente” de la Rîmnîcu Vilcea. Aceeași fermitate interioară, aceeași seriozitate a caracterizat și abordarea celorlalte momente ale programului, în ciuda faptului că o anume prudentă, o anume precauție, și-a pus amprenta asupra realizării acestora, lucrările fiind, probabil, în marea lor majoritate, pentru prima oară prezentate în public.

Celălalt moment de special interes — moment pe care îl considerăm drept un autentic eveniment al stagiunii studentești a Conservatorului bucureștean — a fost reprezentat de concertul incluzînd *Sonate* de pian de Prokofiev, program susținut de studenții clasei conduse de pianistul Constantin Ionescu-Vovă. Lipsită, deocamdată, de acel relief interior necesar susținerii acestei muzici, Viorela Ciucur a demonstrat, în *Sonata a II-a, în re minor*, că se află în faza unor acumulări profesionale utile ce trebuie să vizeze, în final, acea apropiere ce se dorește decentă, a partiturii, La Lorena Țecu, în *Sonata a VII-a, în si bemol*

major, se poate remarca, în ciuda unui sunet foarte bine „pozat”, o anumită simplitate interioară ce nu aparține muzicii, o construcție insuficient finalizată — mai ales în ultima parte a lucrării, nuanțele dinamice mari fiind insuficient potențate în context.

Foarte rar prezentată în sălile noastre de concert, dimensiunile copleșitoare ale opusului necesită o susținere pe cit de amplă pe atât de doțată, *Sonata a VIII-a, în si bemol major*, a fost realizată de Koren Orszolyia în sensul unei ample desfășurări poematice, cu o susținere emoțională ce potențează la nivel spiritual problematica lucrării, cu o aplecare uneori exagerată către un tip de expresivitate demonstrativ etalată, expresivitate pe care interpretul are obligația a o stăpini la nivelul acelei „discreții” neoclasică ce alimentează filonul expresiv al muzicii lui Prokofiev.

Spirit alert, de o solidă fundamentare interioară, artistică, Racz Aládar dispune de o solidă experiență atât în domeniul repertoriului clasic cit și al celui contemporan. Poate tocmai din acest motiv, *Sonata a VI-a, în la major*, a beneficiat de o construcție riguroasă, viabilă de la nivelul reliefului expresiv, atent proporționat, și până la nivelul subtilităților timbral bine imaginate și pertinent integrate în context. Racz Aládar este deja un pianist ce dispune de o gândire muzicală sistematică ce presupune atât apropierea adecvată față de text, de subtextul muzical al acestuia, cât și selectarea promptă a mijloacelor actului interpretativ. Sînt aspecte pe care le etalează, în mod demonstrativ, și recitalul său susținut câteva zile mai târziu, la sfîrșitul lunii iunie, tot în Sala „George Enescu” a Conservatorului bucureștean, recital în cadrul căruia — alături de sonata de Prokofiev anterior comentată, alături de *Scherzo-ul* tînărului compozitor George Balint, au figurat două importante opus-uri ale repertoriului clasic-romantic și anume *Sonata op. 31 nr. 3* de Beethoven și marea *Sonată în do major* de Brahms. Se poate considera că Racz Aládar dispune nu numai de vocația, dar și de știința unui constructor ce comunică în mod convingător, comunicare condiționată de un remarcabil simț al măsurii, al echilibrului, de ceea ce în puține cuvinte se poate aprecia ca fiind un sigur și operativ bun simț muzical.

Dumitru AVAKIAN

PIANISTE

Camelia Cojocaru — Sima

Muzica este timp trăit; plămădită din durate — fără de care înseși sunetele nu pot ființa — această artă, mai mult ca oricare alta, se exprimă concret grație interpretului, a cărui realizare se confundă, în concert, cu opera compozițională înțeleasă ca atare.

Și interpretul este întotdeauna relevant, și cu atât mai mult în situația unor titluri de forță, cum sînt *Sonata Waldstein* de Beethoven, *Sonata în la major* de Schubert, *Sonata în si minor* de Liszt, care, prezentate publicului creează ținuta de eveniment, așa cum s-a definit recitalul pianistei Camelia Cojocaru-Sima, la Sala de muzică de la Muzel de Artă al Republicii Socialiste România, în 3 iunie 1987.

Aceste trei sonate reprezintă, fiecare în parte, puncte de vîrf ale oricărui afiș de recital; ceea ce împune în interpretarea pianistei Camelia Cojocaru-Sima este explozia emoțională, ferocitatea energetică și intelectuală, disponibilitatea pentru cele mai dificile și complexe atacuri și viteză pe claviatură, ceea ce configurează autenticul act de artă, de cultură și de profesionalitate.

În această accepție, recitalul s-a constituit impresionant, prin viziunea instrumentală îndelung elabo-

rată și nuanțată de cunoașterea diferitelor stiluri și specificității temperamentale, interpreta minuiind dramele, incităriile și construcțiile umane încifrate în partitură, totul fiind exprimat pe o întinsă gamă de intensități, timbralități și elanuri, și ca polarizare a unui admirabil și inatacabil sentiment al prezenței solistice și de mesager al unor lumi de spirit și temperamente care fac parte din sensibilitatea și gândirea noastră muzicală, ca valori prin care se afirmă și se menține o cultură.

Recitalul pianistei Camelia Cojocaru-Sima a depășit astfel stadiul momentului, înscriindu-se pe linia care confirmă personalități puternice, viguroase, capabile să valorifice la un nivel superior maturitatea școlii românești de interpretare muzicală.

Am resimțit, dar, bucuria acestei celebrări a muzicii, am resimțit în arta pianistei Camelia Cojocaru-Sima viața nemijlocită a ținerei autentice și o pasionalitate matură și lucidă pentru acest instrument care el însuși reprezintă și exprimă o epocă de mari acmulări și victorii ale civilizației.

Mircea M. ȘTEFANESCU

Valentina Sandu

Valentina Sandu, studentă a Conservatorului bucureștean la secția de muzicologie, a prezentat într-un recital ambițios, de substanță, un program dens și divers, parcurgînd o diagonală prin istoria muzicii de la Scarlatti la Debussy și dovedind o remarcabilă capacitate de adaptare la stiluri și limbaje diferite.

După cele 4 *Sonate* de Scarlatti, a urmat *Sonata op. 26 în la bemol major* de Beethoven, lucrare care își ascunde dificultatea sub o aparență benignă, dar în care problematica de construcție provenită din schimbarea secvenței mișcărilor tradiționale se cere rezolvată cu un simț deosebit al echilibrului. Valentina Sandu a găsit tempo-ul favorabil, liniștit și curgător de la care să pornească în căutarea proporțiilor. Unitatea întregului a fost stabilită prin raporturile de tempo bine gândite, printr-o dozare atentă a relațiilor dintre micro și macrostructură. Foarte frumos au sunat îndeosebi primele două părți. *Marșul funebru* ridicînd probleme care nu se soluționează numai prin supralicitarea sonorității ci și prin colorare și imaginație. Dar trebuie să recunoaștem că nici pianul din sala Studio a Ateneului nu vine în ajutorul interpretelor și nu răspunde solicitărilor lor.

Cu toată această incompatibilitate, *Suita „Colțul copiilor”* de Debussy a beneficiat de o creionare fină, preocuparea pentru culoare traducîndu-se în sonorități și tente rafinate. Singulară în opera lui Debussy prin duioșia, emoția directă pe care o reflectă, suita cere interpretului o atitudine ambiguă între emoționalitate și obiectivitate. O cenzură intelectuală vie a ajutat-o pe Valentina Sandu să evite atât primejdia sentimentalizării cit și pe cea a distanțării și să găsească o cumoană subtilă, dînd întregului eleganță dar și un fel de poezie candidă.

Creația lui Mozart pare să constituie un mediu în care natura muzicală a tînerei pianiste se desfășoară în coordonatele ei esențiale: claritate a gândirii constructive, pătrundere sensibilă și cerebrală în miezul înțelesurilor și o anumită luminozitate clasică. În *Sonata în si bemol major KV 333* ea a surprins, sub învelișul figurațiilor fragile, grandoarea construcției, gravitatea expresiei, substanțialitatea fiecărui arabesc. Acesta a fost momentul privilegiat al recitalului și nu este puțin lucru ca măsura talentului unui tînăr interpret să fie dată de performanța sa într-o partitură mozartiană.

Poloneza op. 40 în do minor de Chopin a completat programul, demonstrînd că inteligența artistică și cultura pot suplini doar parțial disponibilitatea